

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/2/2016
Identifikačné číslo spisu:	8012899272
Dátum vydania rozhodnutia:	11.04.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8012899272.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcu GENERIX, a.s., so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie č. 8/A, IČO: 36172243, a jeho nástupcu EBONY CUBE LTD, so sídlom v Londýne W1S 1NJ, 6-7 Pollen Street, Veľká Británia, zapísaného v Registri spoločností pre Anglicko a Wales pod číslom 10023662, oboch zastúpených JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie č. 8/A, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo životného prostredia SR, so sídlom v Bratislave, Námestie Ľudovíta Štúra č. 1, IČO: 42181810, zastúpenej Advokátskou kanceláriou ECKER - KÁN & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Námestie Martina Benku č. 9, IČO: 35886625, o náhradu majetkovej ujmy s prísl., vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 7 C 1342/1998, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. júla 2014 sp. zn. 2 Co 75/2012, takto

rozhodol:

P r í p ú š ť a, aby do konania na miesto GENERIX, a.s., so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie č. 8/A, IČO: 36172243, vstúpil EBONY CUBE LTD, so sídlom v Londýne W1S 1NJ, 6-7 Pollen Street, Veľká Británia, zapísaný v Registri spoločností pre Anglicko a Wales pod číslom 10023662.

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Právny predchodca žalobcu Poľnohospodárske družstvo Nižné Repaše (ďalej len „pôvodný žalobca“) sa v konaní domáhal zaplattenia finančnej náhrady z titulu majetkovej ujmy za obdobie od 13. októbra 1995 do 31. marca 2000 vo výške 1 416 698,57 €. V podanej žalobe uviedol, že rozhodnutím bývalého Východoslovenského krajského národného výboru, odboru poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva v Košiciach č. 924/82-Ku zo dňa 21. decembra 1982, ako príslušného vodohospodárskeho orgánu, bol stanovený sprísnený režim vyplývajúci zo štúdie zvláštného režimu v osobitnej sústave obhospodarovania na poľnohospodárskej pôde v THD II. stupňa. Týmto rozhodnutím boli stanovené záväzné podmienky pre spôsob hospodárskeho využitia vo vymedzených ochranných

pásmach priameho odberu vody z Torysy pre skupinový vodovod z nádrže Tichý potok I. - stavba, II. etapa. Pre pôvodného žalobcu bolo stanovených celkom 45 opatrení, ktoré sú uvedené v tomto rozhodnutí, ktoré aj pôvodný žalobca dodržiaval, o čom svedčia záznamy z každoročne vykonávaných previerok. Vzhľadom na to, že do podania žaloby neboli uskutočnené všetky zábranné opatrenia a vytvorené podmienky na dodržiavanie stanovených opatrení citovaného rozhodnutia inými subjektmi, pôvodný žalobca v náročných ekonomických podmienkach za sťažených horských výrobných pomerov nahrádzal dodržiavanie týchto opatrení vlastnými silami a na vlastné náklady. Pre pôvodného žalobcu stanovenie osobitnej sústavy obhospodarovania vyvolalo so zreteľom aj na nerešpektovanie povinností uložených iným subjektom vznik viac nákladov a ekonomickú ujmu, ktorá sa týkala rastlinnej a živočíšnej výroby. Pôvodný žalobca ďalej v žalobe poukázal na ustanovenie § 6 ods. 4 zákona č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu (ďalej len „zákon č. 307/1992 Zb.“) a uviedol, že síce vláda SR doposiaľ svojim nariadením bližšie nekonkretizovala toto ustanovenie, je toho názoru, že aj napriek tomu je povinnosť úhrady majetkovej ujmy nesporná a daná. Pôvodný žalobca neskôr rozšíril svoju žalobu o ďalší nárok na úhradu majetkovej ujmy za obdobie od 1. apríla 2000 do 31. decembra 2004 v sume 1 339 481,27 €. Pôvodný žalobca tiež upresnil svoj nárok v súvislosti s úrokmi z omeškania.

2. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 29. marca 2012 č.k. 7 C 1342/1998-1297 (po zrušení jeho prvého rozsudku z 19. októbra 2004 č.k. 7 C 1342/1998-554 uznesením Krajského súdu v Prešove z 19. apríla 2006 sp. zn. 1 Co 52/2005) po doplnení dokazovania žalobu zamietol; tiež vyslovil, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V odôvodnení sa okrem iného zaoberal námietkou premĺčania uplatnenou zo strany žalovanej, spornosťou aktívnej a pasívnej legitímácie účastníkov konania, ako aj oprávnenosti samotného nároku žalobcu.

2.1. Súd prvej inštancie sčasti akceptoval námietku premĺčania, ktorú žalovaná v konaní uplatnila majúč za to, že nárok žalobcu na náhradu majetkovej ujmy je premĺčaný v časti obdobia od 13. októbra 1995 do 26. marca 1998 a nie je premĺčaný za obdobie od 27. marca 1998 do 31. marca 2000. Poukázal na to, že námietku premĺčania aj s ohľadom na vydaný medzitýmny rozsudok je oprávnený účastník uplatniť kedykoľvek až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej. V tejto súvislosti tiež zdôraznil, že pôvodný žalobca požiadal o vstup terajšej žalovanej do konania písomným podaním, ktoré bolo doručené dňa 26. marca 2001. Nárok žalobcu na náhradu majetkovej ujmy je pritom uplatnený v tomto konaní za obdobie od 13. októbra 1995 do 31. marca 2000 (súd prvej inštancie rozsudkom zo dňa 19. októbra 2004 č.k. 7 C 1342/1998-554 nárok žalobcu za obdobie od 1. apríla 2000 do 31. decembra 2004 vylúčil na samostatné konanie - poznámka dovolacieho súdu).

2.2. V súvislosti s aktívnou legitímáciou žalobcu súd prvej inštancie uviedol, že zmluva o postúpení pohľadávky zo dňa 27. apríla 2005 uzavretá medzi pôvodným žalobcom ako postupcom a žalobcom ako postupníkom (ďalej len „Zmluva“) nespĺňa podmienku určitosti. Ďalej poukázal na znenie § 524 a § 525 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), v zmysle ktorého aj keby predmetom postúpenia bola konkrétna jestvujúca pohľadávka na náhradu majetkovej ujmy proti štátu, exekúciu nie je možné viesť proti ministerstvu, ktoré je rozpočtovou organizáciou, ktorej výdavky sa hradia zo štátneho rozpočtu už aj s poukazom na § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov, pričom prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu, ako aj hnutelný a nehnuteľný majetok obstaraný z týchto prostriedkov, nepodliehajú výkonu rozhodnutia podľa osobitných predpisov (napr. Exekučný poriadok). V zmysle uvedeného súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca nie je aktívne legitimovaný v tomto konaní, keď na žalobcu nebolo platne postúpené majetkové právo patriace pôvodnému žalobcovi.

2.3. V súvislosti so samotnou dôvodnosťou žaloby zdôraznil, že právo na zaplatenie majetkovej ujmy za osobitnú sústavu obhospodarovania je právom podľa § 6 ods. 4 zákona č. 307/1992 Zb., ktoré nie je možné priznať bez vyhlásenia osobitnej sústavy obhospodarovania. Z vykonaného dokazovania však vyplynulo, že jediným rozhodnutím o vyhlásení osobitnej sústavy obhospodarovania, ktoré sa viaže k pozemkom obhospodarovávaným pôvodným žalobcom, je rozhodnutie Okresného úradu v Levoči, odboru pozemkového, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva zo dňa 23. júla 2001. Vzhľadom na to, že žalobca si v konaní uplatňoval právo na náhradu majetkovej ujmy za obdobie od 13. októbra 1995 do 31. marca 2000, súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca si uplatnil právo na náhradu majetkovej ujmy spadajúcej do obdobia pred vyhlásením osobitnej sústavy obhospodarovania, z ktorého dôvodu mu

nebolo možné priznať žiadanú náhradu.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. júla 2014 sp. zn. 2 Co 75/2012 napadnutý rozsudok potvrdil okrem výroku o trovách konania. Po preskúmaní veci a doplnení dokazovania dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené.

3.1. V odôvodnení uviedol, že medzitýmnym rozsudkom zo dňa 15. októbra 2003 č.k. 7 C 1342/1998-418, ktorý nadobudol právoplatnosť 31. marca 2004, súd prvej inštancie určil, že návrh pôvodného žalobcu na úhradu majetkovej ujmy za obdobie od 13. októbra 1995 do 31. marca 2000 je dôvodný proti Slovenskej republike - Ministerstvu životného prostredia SR. Súd prvej inštancie tým vyriešil pasívnu legitimitáciu v tomto konaní.

3.2. V súvislosti s uplatnením námietky premlčania žalovanou odvolací súd zdôraznil, že označenie správneho štátneho orgánu v žalobe, ktorý koná za štát v rozsahu svojej pôsobnosti, nie je otázkou pasívnej legitimitácie štátu v konaní. V prípade, ak žalujúca strana označí štátny orgán, ktorý má za štát konať, ale uplatnený nárok do pôsobnosti tohto štátneho orgánu nepatrí, resp. označí subjekt, ktorý štátnym orgánom nie je, nejde o vadu návrhu, ani o nedostatok podmienky konania. Odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 149/2011, v zmysle ktorého z ustanovenia § 21 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) vyplýva, že súd je povinný bez zreteľa na označenie obsiahnuté v návrhu zabezpečiť, aby za štát pred súdom konal štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi a konať len s takýmto oprávneným subjektom. Pasívne legitimovaným subjektom, voči ktorému bol uplatňovaný v tomto konaní nárok na zaplatenie majetkovej ujmy, je v zmysle zákona č. 307/1992 Zb. štát. Vzhľadom k uvedenému a s ohľadom na skutočnosť, že pôvodný žalobca žiadal priznať majetkovú ujmu len za čas troch rokov pred podaním žaloby, odvolací súd konštatoval, že záver súdu prvej inštancie o premlčaní časti žiadaného nároku nie je dôvodný.

3.3. Ďalej odvolací súd uviedol, že nakoľko žalovaná v konaní namietala aktívnu legitimitáciu terajšieho žalobcu, súd prvej inštancie sa dôvodne zaoberal platnosťou Zmluvy v súvislosti s posúdením, či na žalobcu skutočne prešlo alebo bolo prevedené tvrdené právo. Poukázal na ustanovenie § 526 ods. 2 OZ, podľa ktorého ak postúpenie pohľadávky oznámi dlžníkovi postupca, nie je dlžník oprávnený sa dožadovať preukázania zmluvy o postúpení. Z uvedeného ustanovenia však nemožno vyvodiť záver, že dlžník sa v takomto prípade nemôže dovoliť neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky alebo jej neexistencie a že by to mohol len vtedy, ak by postúpenie pohľadávky preukazoval zmluvou o postúpení postupník. Pre takéto rozlišovanie v postavení dlžníka nemožno nájsť oporu v ustanovení § 526 OZ a ani na inom mieste Občianskeho zákonníka. Podľa názoru odvolacieho súdu v spore o neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky, resp. o jej splnenie, kedy postúpená pohľadávka nie je ešte uhradená, je súd povinný prihliadať ku skutočnostiam, ktoré majú za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ak vyjdú v konaní najavo. V tejto súvislosti poukázal na ustanovenie § 525 OZ, ktoré obsahuje výnimky zo všeobecne platnej zásady, že predmetom zmluvy o postúpení pohľadávky môže byť akákoľvek pohľadávka. Pre posúdenie Zmluvy bolo teda právne významné zistenie, či predmetom postúpenia nebola taká pohľadávka, ktorá nemôže byť postihnutá výkonom rozhodnutia či exekúciou. Odvolací súd uviedol, že aj v prípade exekučného konania štát zastupuje orgán štátnej správy, ktorý pokiaľ nedisponuje prostriedkami alebo vecami mimo rámca § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy (ďalej len „zákon č. 523/2004 Z.z.“), tak pohľadávka smerujúca proti tomuto subjektu nebude vymožitelná výkonom rozhodnutia alebo exekúciou. Keďže Ministerstvo životného prostredia SR môže hospodáriť aj s inými prostriedkami ako tými, ktoré vymedzuje zákon č. 523/2004 Z.z., bolo povinnosťou žalobcu preukázať v konaní existenciu majetku žalovanej mimo rámca § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. Keďže k tomu nedošlo, pričom žalobca v tomto smere nenavrhol v priebehu konania vykonať žiadne dôkazy, odvolací súd sa stotožnil so závermi prvoinštančného súdu o neplatnosti Zmluvy pre jej rozpor s § 525 ods. 1 veta druhá OZ, v dôsledku čoho nebola daná aktívna legitimitácia žalobcu v konaní.

3.4. Odvolací súd zároveň výrokom pripustil proti tomuto rozsudku dovolanie majúc za to, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, lebo sa týka posúdenia, „či súd v občianskom súdnom konaní z úradnej povinnosti skúma existenciu majetku na strane ústredného orgánu štátnej správy, ktorý nepožíva ochranu podľa § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. pri posúdení platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorá smeruje proti štátu zastúpenému takýmto ústredným orgánom

štátnej správy, a to v zmysle § 525 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka“.

4. Proti tomuto rozsudku podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil § 238 ods. 3 O.s.p. a aj tým, že mu ako účastníkovi konania bola postupom súdu odňatá možnosť konať podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Žalobca namietal postup odvolacieho súdu, ktorý doplnil vo veci dokazovanie oboznámením správ Ministerstva životného prostredia SR a Ministerstva financií SR na pojednávaní (ďalej len „správy ministerstiev“), na ktorom bol zároveň vyhlásený aj rozsudok. Tým, že žalobcovi neboli tieto správy ministerstiev doručené v dostatočnom predstihu pred vyhlásením rozsudku, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a tiež možnosť uplatňovať svoje procesné práva. Ďalej žalobca považoval rozsudok odvolacieho súdu za arbitrárny, nepredvídateľný a nepreskúmateľný, ktorý nebol vydaný v súlade s požiadavkami kladenými na spravodlivý súdny proces. Podľa žalobcu je nesprávny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého žalobca musí z vlastnej iniciatívy preukázať existenciu iného majetku rozpočtovej organizácie mimo rámca § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. Žalobca uviedol, že ani samotná Slovenská republika, ani Ministerstvo životného prostredia SR nepožíva absolútnu exekučnú imunitu a na záver žalobca vyjadril presvedčenie, že súd v občianskom súdnom konaní nie je oprávnený a ani povinný skúmať existenciu majetku na strane ústredného orgánu štátnej správy, ktorý nepožíva ochranu podľa § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. pri posúdení platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorá smeruje proti štátu zastúpenému takýmto ústredným orgánom štátnej správy, keďže uvedené skúmanie nemá žiadny právny základ a ani vplyv na platnosť zmluvy o postúpení pohľadávky. Na základe uvedeného navrhol, aby najvyšší súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vrátil vec tomuto súdu na ďalšie konanie.

5. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dôkazy (správy ministerstiev) vykonané na odvolacom pojednávaní boli zabezpečené súdom v súlade s predpismi O.s.p. a právny zástupca žalobcu sa k týmto vykonaným dôkazom vyjadril v zmysle § 123 O.s.p., pričom žalobca na pojednávaní nežiadal vykonať dôkazy iným spôsobom, ani poskytnúť lehotu na písomné vyjadrenie k dôkazom. Žalovaná považovala právne posúdenie veci súdmi nižších inštancií za správne, nakoľko v konaní nebolo preukázané, že by Ministerstvo životného prostredia SR malo prostriedky alebo majetok nespádajúci pod ochranu § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. Na základe uvedeného žalovaná žiadala dovolací súd, aby dovolanie žalobcu zamietol.

6. Dovolanie žalobcu bolo podané 29. septembra 2014. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016 platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd vychádzajúc z vyššie uvedeného ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP).

8. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia a uskutočnení meritórneho dovolacieho prieskumu.

8.1. Dovolanía podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napríklad vzhľadom na nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. (napríklad preto, lebo dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nebol tento opravný prostriedok prípustný)] vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

8.2. Tie dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok

nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

8.3. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 8.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

9. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 O.s.p.

9.1. V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. bolo odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. Rozhodnutie odvolacieho súdu má zásadný význam spravidla vtedy, ak rieši takú právnu otázku, ktorá judikátúrou vyšších súdov nebola riešená alebo výklad ktorej v judikátúre týchto súdov nie je ustálený, alebo, ak odvolací súd posúdil určitú právnu otázku inak, než je riešená v konštantnej judikátúre vyšších súdov a rozhodnutie odvolacieho súdu predstavuje v tomto smere odlišné riešenie tejto právnej otázky (viď rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2004).

9.2. V danom prípade odvolací súd samostatným výrokom svojho rozsudku založil prípustnosť dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. Ak odvolací súd vysloví prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, dovolateľ je oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie prípustné. V dovolacom konaní potom predmetom posudzovania môže byť len správnosť riešenia uvedenej právnej otázky.

9.3. Dovolanie žalobcu smerujúce proti rozsudku, ktorého výrokom odvolací súd založil prípustnosť dovolania, vyvolalo v danom prípade účinok, ktorý zostáva zachovaný aj po 1. júli 2016 (§ 470 ods. 2 CSP) - dovolateľom napadnuté rozhodnutie bolo preto možné (a tiež potrebné) podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

10. V priebehu dovolacieho konania žalobca GENERIX, a.s. predložil dovolaciemu súdu zmluvu zo 17. júna 2016 o postúpení pohľadávky (ktorá je predmetom sporu) subjektu EBONY CUBE LTD. Navrhoval, aby do konania na jeho miesto vstúpil EBONY CUBE LTD; s návrhom vyjadril súhlas aj EBONY CUBE LTD ako ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu.

10.1. Na konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 438 ods. 1 CSP). Na dovolacie konanie sa nepoužijú ustanovenia o pristúpení subjektov, o zmene a späťvzátí žaloby a o vzájomnej žalobe (§ 438 ods. 2 CSP).

10.2. Ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže žalobca navrhnúť, aby do konania na jeho miesto alebo na miesto žalovaného vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli (§ 80 ods. 1 CSP). Súd vyhovie návrhu podľa odseku 1, ak sa preukáže, že po začatí konania došlo k prevodu alebo prechodu práva alebo povinností, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu. Právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované (§ 80 ods. 2 CSP). Ten, kto vstupuje do konania, prijíma stav konania ku dňu jeho vstupu (§ 80 ods. 3 CSP).

10.3. Ustanovenia § 79 a 80 CSP sú spoločne označené ako „Pristúpenie a zmena subjektov“; § 79 CSP je označený ako „Pristúpenie“, § 80 CSP je označený ako „Zmena“. Ustanovenie § 80 CSP, ktoré sa týka zmeny subjektov, nie je v § 438 ods. 2 CSP uvedené medzi ustanoveniami, ktoré v dovolacom konaní nemožno „primerane“ použiť. Podobne nebola ani podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 (§ 243c O.s.p. v spojení s § 92 ods. 2 O.s.p.) vylúčená možnosť, aby v dovolacom konaní došlo k zmene účastníka.

10.4. Vzhľadom na to, že v danom prípade boli splnené procesné predpoklady, aby do konania na miesto GENERIX, a.s. vstúpil EBONY CUBE LTD, najvyšší súd navrhovanú zmenu pripustil.

11. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (viď ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej zo závažných procesných väd, ktoré sú uvedené v § 237 O.s.p. (v znení účinnom do 31. decembra 2014). O procesnú vadu konania v zmysle tohto ustanovenia išlo vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

11.1. Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

11.2. Žalobca v dovolaní namietal, že mu bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

12. Podľa názoru dovolateľa je rozhodnutie odvolacieho súdu arbitrárne a nepreskúmateľné, čoho dôsledkom je porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces.

12.1. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamena ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (viď tiež II. ÚS 76/07).

12.2. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu (R 111/1998) považovaná za procesnú vadu („inú vadu konania“). Rovnaký názor zastával aj ústavný súd (viď napríklad jeho rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015). Ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“.

12.3. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu neposkytuje žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry

Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny dôvod, aby na preskúmanú vec bola aplikovaná druhá veta uvedeného stanoviska.

12.4. Dovolateľ teda v preskúmvanej veci nedôvodne namieta, že mu (ním tvrdenými nedostatkami odôvodnenia napadnutého rozsudku) bola odňatá možnosť pred súdom konať.

13. Dovolateľ tvrdí, že nedoručením dôkazov (správ ministerstiev) zo strany odvolacieho súdu v dostatočnom predstihu pred vyhlásením rozsudku došlo k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom.

13.1. Z obsahu spisu (č.l. 1389-1390) vyplýva, že odvolací súd na pojednávaní konanom 14. júla 2014 v súlade s § 213 O.s.p. doplnil dokazovanie oboznámením vyjadrení Ministerstva životného prostredia SR a Ministerstva financií SR za prítomnosti dovolateľa i jeho právneho zástupcu. Dovolateľ sa následne k obsahu uvedených dôkazov vyjadril, pričom nenavrhol vykonanie ďalších dôkazov alebo odročenie pojednávania, resp. poskytnutie lehoty za účelom dodatočného vyjadrenia k výsledkom doplneného dokazovania. Vzhľadom k uvedenému a s prihliadnutím na to, že odvolací súd konal v intenciách § 122 a 123 O.s.p., nemohlo dôjsť k dovolateľom tvrdenému postupu zakladajúcemu procesnú vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

13.2. Dovolateľ aj v tomto prípade neopodstatnene namieta, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať.

14. Dovolací súd nezistil, že v konaní došlo k „inej vade“ majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Za „inú vadu“ (v § 237 O.s.p. neuvedenú) sa v doterajšej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovalo najmä porušenie ustanovení o dokazovaní napríklad tým, že súd vôbec nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci aj napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli navrhnuté dôkazy. Vadu tejto povahy zakladalo aj porušenie ustanovení o vykonávaní jednotlivých dokazných prostriedkov (napríklad osoba, ktorá mala byť vypočutá ako svedok, bola vypočutá ako účastník konania, svedok nebol o svojich povinnostiach riadne poučený, dôkaz listinou bol vykonaný v rozpore s § 129 O.s.p.). Zo spisu nevyplýva, že by došlo k vade takejto povahy.

14.1. Za „inú procesnú vadu“, ako už bolo uvedené vyššie, bolo dávnejšou judikatúrou (R 111/1998) a tiež stanoviskom R 2/2016 považované aj nedostatočné odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia.

14.2. V danom prípade odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, opísal priebeh konania, výsledky dokazovania, vysvetlil, čoho sa žalobca domáhal, čo uvádzala žalovaná na svoju obranu, čím žalobca a žalovaná argumentovali v odvolacom konaní. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávany prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery náležite vysvetlil spôsobom, z ktorého je zrejmé, akými úvahami sa riadil. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

14.3. Najvyšší súd vzhľadom na to dospel k záveru, že skutkové alebo právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

15. Dovolateľ tvrdí, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v intenciách dovolacej otázky (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

15.1. Právnym posúdením je pritom činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

15.2. Postúpiť nemožno pohľadávku, ktorá zaniká najneskôr smrťou veriteľa alebo ktorej obsah by sa

zmenou veriteľa zmenil. Postúpiť nemožno ani pohľadávku, pokiaľ nemôže byť postihnutá výkonom rozhodnutia (§ 525 ods. 1 OZ). Ak postúpenie pohľadávky oznámi dlžníkovi postupca, nie je dlžník oprávnený sa dožadovať preukázania zmluvy o postúpení (§ 526 ods. 2 OZ). Podľa § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. výkonu rozhodnutia podľa osobitných predpisov nepodliehajú prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu Európskej únie a hnutelný a nehnuteľný majetok, ak je obstaraný z prostriedkov poskytnutých zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu Európskej únie.

15.3. Pri postúpení pohľadávky dochádza k zmene jedného zo subjektov záväzkového vzťahu na strane veriteľa. Predmetom postúpenia môže byť iba právo, nie povinnosť. Postupiteľným právom je pohľadávka, ktorú má veriteľ voči dlžníkovi, pričom podmienkou platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky je, okrem iného, spôsobilý predmet postúpenia, t.j. aby išlo o pohľadávku spôsobilú na postúpenie. Právny poriadok vymedzuje osobitné kategórie pohľadávok, ktoré nemôžu byť predmetom postúpenia. Tieto predstavujú výnimku z princípu všeobecnej prevoditeľnosti práva veriteľa na plnenie. Právna teória zastáva názor, že všetky obmedzujúce ustanovenia tohto významu majú kogentný charakter a zmluva, ktorej predmetom je cesia pohľadávky ex lege vylúčenej z možnosti postúpenia, je absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 39 OZ (porovnaj aj R 46/2009). Vo všeobecnosti nemožno postúpiť pohľadávky, ktorých postúpenie vylučuje samotný Občiansky zákonník (§ 525 ods. 1), iný všeobecne záväzný právny predpis alebo dohoda účastníkov záväzkového právneho vzťahu (§ 525 ods. 2). Občiansky zákonník upravuje v § 525 ods. 1 všeobecný zákaz postúpenia určitých druhov pohľadávok. Relatívne početnú a zákonom exaktne vymedzenú kategóriu nepostupiteľných pohľadávok predstavujú pohľadávky, ktoré nemôžu byť postihnuté výkonom rozhodnutia alebo exekúciou (napr. § 63 ods. 2, § 104, § 111 Exekučného poriadku; § 317 a § 319 O.s.p.; § 100 ods. 1, § 455, § 845 ods. 1 OZ).

15.4. Z procesného hľadiska je pre úplnosť potrebné poukázať na ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej, ak oznámi postupca dlžníkovi, že pohľadávku postúpil postupníkovi, dlžník v zásade nemá v spore o úhradu pohľadávky k dispozícii obranu založenú na námietke neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, iba ak by išlo o niektorý z prípadov uvedených v § 525 OZ [R 46/2009, R (ČR) 61/2010, 21 Cdo 5427/2007 NS ČR, 29 Cdo 1796/2009 NS ČR, 33 Cdo 2969/2011 NS ČR, I. ÚS 2276/08 ÚS ČR]. Otázka neplatnosti nie je nevýznamná, ak je predmetom sporu o neplatnosť takejto zmluvy, resp. ak sa požaduje (uplatňuje) plnenie, ktoré predstavuje hodnotu neuhradenej postúpenej pohľadávky (R 46/2009).

16. V danom prípade bolo zo skutkového hľadiska preukázané, že v priebehu konania došlo medzi pôvodným žalobcom (Poľnohospodárske družstvo Nižné Repáše) ako postupcom a GENERIX, a.s. ako postupníkom k postúpeniu pohľadávky, ktorej hodnota predstavuje predmet sporu. Táto pohľadávka pritom smeruje proti Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo životného prostredia SR. S dôrazom na túto okolnosť bolo potom pre posúdenie namietanej platnosti Zmluvy, a teda aj zodpovedanie otázky, či je daná aktívna legitimácia dovolateľa v tomto spore, právne významné zistenie, či takáto pohľadávka mohla byť predmetom postúpenia podľa § 525 ods. 1 veta druhá OZ. Za účelom vyriešenia tejto otázky odvolací súd výkonom rozsudku založil prípustnosť dovolania.

16.1. (Ne)platnosť zmluvy o postúpení pohľadávky podľa § 525 ods. 1 veta druhá OZ je nevyhnutné posudzovať vždy v intenciách ustanovenia vylučujúceho postihnuteľnosť určitej pohľadávky, pričom dovolací súd je toho názoru, že pre vyslovenie neplatnosti postúpenia pohľadávky v prípadnom spore musí byť bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že pohľadávka je absolútne nevymožiteľná. V preskúvanom prípade ide o ustanovenie § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z., ktoré predstavuje legislatívny nástroj ochrany prostriedkov štátneho rozpočtu a prostriedkov Európskej únie. Otázke exekučnej imunity majetku štátu a výkladu predmetného ustanovenia sa v náleze zo 4. júla 2012 sp. zn. PL. ÚS 111/2011 (ďalej len „Nález“) komplexne venoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Pri interpretácii ustanovenia § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z., okrem iného, uviedol, že tento „nepokrýva podľa názoru ústavného súdu všetky peňažné prostriedky vynakladané zo štátneho rozpočtu ... Na mieste je preto reštriktívny výklad.“ Tiež uviedol, že zo systematického a logického hľadiska je normatívny obsah tohto ustanovenia celkom odlišný od matérie obsiahnutej v predchádzajúcich odsekoch zákona § 8 zákona č. 523/2004 Z.z., pretože v skutočnosti vôbec neupravuje výdavky štátneho rozpočtu, ale len zákaz exekúcie voči (niektorým) prostriedkom poskytnutým zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu Európskej únie. Navyše, poukázal na možnosť vzniku

absurdnej situácie ako dôsledok rozširujúceho výkladu daného ustanovenia, keďže výdavkami štátneho rozpočtu sú napríklad aj prostriedky slúžiace na úhradu plátov štátnych zamestnancov (malo by teda tiež ísť „o prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu“). Pri širokom výklade by to znamenalo, že časť majetkovej podstaty fyzickej osoby tvorená platom štátneho zamestnanca by nebola postihnuteľná prostriedkami núteného výkonu exekučného titulu znejúceho na tohto štátneho zamestnanca ako na povinného. Ústavný súd v Náleze v súvislosti s ustanovením § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. považoval za rozhodujúce, že prostriedky poskytnuté podľa predmetného ustanovenia budú tvoriť v subjektoch na strane povinného v zásade iba časť ich majetku, čo v konečnom dôsledku znamená absenciu príčinnej súvislosti medzi exekučnou imunitou štátu zakotvenou v tomto ustanovení a prípadnou nevykonalnosťou pohľadávky v exekučnom konaní. Zároveň pripomenul, že „exekúcie vedené v budúcnosti v týchto prípadoch môžu byť úspešné, aj keď nebudú môcť postihnúť časť majetku týchto organizácií spadajúceho pod ochranu podľa § 8 ods. 10 zákona o rozpočtových pravidlách“. Uvedené dosvedčuje aj vyjadrenie Ministerstva financií SR v preskúmvanej veci (č.l. 1359 spisu), podľa ktorého „Ministerstvo životného prostredia SR je štátnou rozpočtovou organizáciou, ktorá hospodári samostatne podľa schváleného rozpočtu, a to predovšetkým s prostriedkami, ktoré jej boli poskytnuté zo štátneho rozpočtu, avšak môže hospodáriť aj s inými prostriedkami“. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že ústavný súd v rámci spomínaného Nálezu, okrem iného, vyslovil právnu úpravu zakladajúcu absolútnu exekučnú imunitu štátu za nesúladnú s Ústavou SR a Dohovorom o ochrane základných ľudských práv a slobôd, následkom čoho stratili platnosť niektoré napadnuté ustanovenia. Po publikovaní Nálezu bola zákonodarcom prijatá novela Exekučného poriadku (zákon č. 230/2012 Z.z.), ktorým došlo k zavedeniu tzv. relatívnej exekučnoprávnej imunity určitého majetku štátu, čo v praxi znamená, že voči určitým majetkovým hodnotám je exekúcia absolútne neprípustná.

17. Dovolací súd aj na základe vyššie uvedených skutočností dospel k záveru, že ustanovenie § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. nevylučuje z exekúcie celý majetok rozpočtových organizácií, a preto je opodstatnené konštatovanie, že nie je možné iba s poukazom na uvedené ustanovenie bez ďalšieho vysloviť neplatnosť Zmluvy. Z výkladu tohto ustanovenia jednoznačne vyplýva, že exekučnoprávna imunita sa vzťahuje nie na príslušný subjekt, ale na konkrétny majetok (porovnaj aj nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 240/2010, sp. zn. II. ÚS 509/2010). Neplatnosť Zmluvy by mohla nastať len v prípade, ak by bolo preukázané, že v čase uzavretia Zmluvy neexistoval majetok mimo rámca § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z.

18. Ako už bolo uvedené v bode 15.4., súdna prax zastáva názor, podľa ktorého v spore o úhradu pohľadávky dlžník, ktorému oznámil postúpenie pohľadávky, disponuje možnosťou procesnej obrany založenej na námietke neplatnosti zmluvy o postúpení takejto pohľadávky, ak ide o niektorý z prípadov podľa § 525 OZ. Judikát R 46/2009 už dávnejšie vyslovil, že zmluva o postúpení pohľadávky uzavretá v rozpore s ustanovením § 525 ods. 2 OZ je absolútne neplatným právny úkon. Dovolací súd nevidí dôvod, ktorý by bránil opodstatnenosti uvedeného právneho názoru aj v prípadoch neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky z dôvodu rozporu s ustanovením § 525 ods. 1 veta druhá OZ. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že absolútna neplatnosť právneho úkonu pôsobí - s ohľadom na to, že je stanovená zároveň vo verejnom záujme - priamo (automaticky) zo zákona (ex lege), a to bez ohľadu na to, či sa tejto neplatnosti niekto dovolal. Absolútna neplatnosť pôsobí od počiatku (ex tunc), preto právne účinky, t.j. subjektívne občianske práva a občianskoprávne povinnosti z takto absolútne neplatného právneho úkonu vôbec nevzniknú. Súd prihliada k absolútnej neplatnosti právneho úkonu s ohľadom na spomenutý verejný záujem aj bez návrhu, t.j. z úradnej povinnosti.

19. Odvolací súd za otázku právneho zásadného významu označil, či súd v občianskom súdenom konaní je povinný skúmať ex offio existenciu majetku na strane ústredného orgánu štátnej správy, vyňatého spod ochrany podľa § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z., pri posúdení platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorá smeruje proti štátu zastúpenému takýmto ústredným orgánom štátnej správy v zmysle § 525 ods. 1 OZ. Dovolací súd posúdenie tejto otázky odvolacím súdom, že súd ex offio takúto povinnosť nemá, považuje za správne; dôkazné bremeno preukázať tieto skutočnosti zaťažuje žalobcu.

19.1. Sporové konanie je ovládané hlavne princípom kontradiktórnosti a prejednávacím princípom, ktoré predurčujú, že ťarchu a zodpovednosť za výsledok konania nesú hlavne účastníci. Medzi povinnosti

účastníkov v sporovom konaní patrí predovšetkým tvrdenie rozhodných skutočností a navrhovanie dôkazov (tzv. povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť), prostredníctvom ktorých poskytujú informácie potrebné pre rozhodnutie. Každé skutkové tvrdenie a každý navrhnutý dôkaz musí najprv vychádzať z vlastnej vedomosti účastníka o jeho existencii a obsahu. Na procesnú stranu, ktorá nemá reálnu možnosť získať potrebné informácie tvoriace základ pre opísanie rozhodujúcich skutkových okolností, doliehajú negatívne dôsledky „informačného deficitu“ (viď Macur, J.: Důkazní břemeno v civilním soudním řízení. Masarykova univerzita v Brně, 1995, s. 121 a nasl.). Strana sporu v takomto prípade musí aspoň rámcovo navrhnúť spôsob, ktorým by bolo možné „informačný deficit“ odstrániť. Iba ak súd vo svojom posudzovaní dospeje k názoru, že požiadavka účastníka je primeraná a jej realizácia pravdepodobne povedie k zisteniu skutočností, ohľadom ktorej je účastník v „informačnom deficite“, môže uložiť povinnosť poskytnúť informácie protistrane (porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 3 Cdo 294/2012).

19.2. Vo všeobecnosti teda platí, že dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností zaťažuje toto účastníka konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý tiež existenciu takýchto skutočností tvrdí. V niektorých prípadoch však strana zaťažená dôkazným bremenom objektívne nemá a nemôže mať k dispozícii informácie o skutočnostiach, významných pre rozhodnutie v spore, pričom protistrana má tieto informácie k dispozícii. V prípade, že strana zaťažená dôkazným bremenom prednesie aspoň „oporné body“ skutkového stavu a zvýši tak pravdepodobnosť svojich skutkových tvrdení, nastupuje „vysvetľovacia povinnosť“ protistrany. Nesplnenie tejto povinnosti bude mať za následok hodnotenie dôkazu v neprospech strany, ktorá „vysvetľovaciu povinnosť“ nesplnila. Zároveň tiež platí, že uvedenú „vysvetľovaciu povinnosť“ nemožno zamieňať s obrátením dôkazného bremena.

20. Dovolací súd v preskúmvanej veci zistil, že odvolací súd informačný deficit žalobcu o inom majetku žalovanej, ktorý by nepodliehal režimu § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z., odstraňoval uložením povinnosti žalovanej podať tieto informácie súdu, ktorú povinnosť si žalovaná aj splnila a poskytla informácie o svojom majetku v čase uzavretia Zmluvy. Ingerencia súdu sa totiž v takýchto prípadoch obmedzí len na výzvu adresovanú protistrane, v zmysle ktorej má táto predložiť informáciu o skutočnostiach, ohľadom ktorej je účastník v „informačnom deficite“. Nakoľko konanie žalovanej v tomto smere nemožno hodnotiť ako nekorektné a zavádzajúce, záver odvolacieho súdu o určení neplatnosti Zmluvy pre jej rozpor s § 525 ods. 1 veta druhá OZ je správny.

21. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že žalobca nepodložene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Vzhľadom na to dovolanie žalobcu zamietol ako neopodstatnené (§ 448 CSP).

21. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.